

חג שבועות

תעודת זהות - שבועות חג מתן תורה חודש סיון

"בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים, ביום הזה באו מדבר סיני" (שמות י"ט ו'). "ביום הזה" אמרו חז"ל, זהו יום שחל בו ראש חודש, שבאחד לחודש סיון חנו במדבר סיני מוכנים לקבל את התורה. חודש סיון הוא החודש השלישי לחודשי השנה בלוח העברי והוא החודש התשיעי כאשר מונים את חודשי השנה מתשרי.

מקור השם ומשמעותו

מקור השם הוא בבלי "סיונו" ונתקבל על-ידי היהודים בגלות בבל. "סיונו" במשמעות עת להט השמש. בחפירות גזר נמצא כי בלוח החקלאי העברי שמו של חודש סיון נקרא "קציר כללי".

הידעת!?

חג שבועות הידוע בכינוי חג מתן תורה, הינו האירוע המרכזי של החודש.

חג השבועות הוא אחד משלושת הרגלים: פסח, שבועות וסוכות. מועדים שבהם היו עולים בני-ישראל אל בית המקדש בירושלים. חג השבועות שונה משני הרגלים האחרים בזה שלא נקבע לו תאריך קבוע במקרא והוא תלוי בחג הפסח כפי שנאמר: "וספרתם לכם ממחרת השבת, מיום הביאתכם את עומר התנופה, שבע שבתות תמימות תהיינה. עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום..." (ויקרא כ"ג, טו-טז). חג השבועות חל שבעה שבועות ויום, או חמישים יום, מיום הבאת העומר. בשונה מחג פסח וסוכות הנמשכים שמונה ימים חג השבועות נחוג במשך יום אחד בלבד.

חג השבועות מסמל את השילוב של הערכים החשובים ביותר בעם ישראל; את ערך החירות הפיזית שזכו לה בני ישראל עם יציאתם ממצרים, ואת ערך החירות הרוחנית שאליה הגיעו עם קבלת התורה בהר סיני. ערכים אלו באים לידי ביטוי בשמות השונים שנתנו לחג:

חג השבועות - השם המקובל, ככתוב "וחג השבועות תעשה לך ביכורי קציר חטים" (שמות ל"ד), "שבעה שבועות תספור-לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות. ועשית חג שבועות לה' אלו קי"ך" (דברים ט"ז, ט-י').

חג הקציר - לחג אופי חקלאי, וכך הוא מודגש בתורה "שלוש רגלים תחוג לי בשנה... וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה" (שמות כ"ג, י"ד-ט"ז). החג חל בתקופת הקציר, תקופת סוף האביב ותחילת הקיץ. תקופה שבה חוגג החקלאי את קציר יבולו. בתקופה שבית המקדש היה קיים הביאו קורבן מיוחד שנקרא "שתי הלחם". כיכרות לחם שנאפו מביכורי קציר החיטים כנאמר "והניף הכהן אותם על לחם הביכורים..." (ויקרא כ"ג, י"ט).

חג הביכורים - וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם מקרא קודש יהיה לכם" (במדבר כ"ח כ"ו). הביכורים הם ממתנות הכהונה שחייבים היו בני ישראל להביא לבית המקדש. זמן הבאת הביכורים לירושלים הוא מחג השבועות עד חג הסוכות. הביכורים הובאו משבעת המינים שהשתבחה בהן ארץ ישראל: "ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון, ארץ זבת חלב ודבש" (דברים ח' ח').

חג החמישים - על שם שבעת השבועות שסופרים מפסח ומוכרים כימי ספירת העומר "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום" (ויקרא כ"ג ט"ז).

חג עצרת - כך שמו של החג במשנה בתלמוד ובמדרש (חגיגה י"ז ע"ב). חכמים ראו בחג שבועות המשך לחג הפסח.

יום הקהל - לזכר היקהלות עם ישראל לקראת מתן תורה "ויתן ה' אלי את שני לוחות האבנים כתובים באצבע אלוקים ועליהם ככל הדברים אשר דיבר ה' עימכם בהר מתוך האש ביום הקהל" (דברים ט', י').

חג מתן תורה - שמו זה של החג מבוסס על מקורות תלמודיים שלפיהם ביום ו' בסיון נתנה התורה לבני ישראל על ידי משה בהר סיני "משה קבל תורה מסיני..." (אבות א').

ועוד על החודש

1. א' בסיון - באו בני ישראל למדבר סיני (שמות י"ט).
2. ב' בסיון תש"י (1950) - הגיע ראשון המטוסים במבצע "עזרא ונחמיה" (מבצע בבל) שבו עלו 140,000 יהודים מעיראק לישראל.
3. ג' סיון תש"ח (1948), המושבה "משמר הירדן" נפלה לאחר קרב קשה מול הסורים במלחמת העצמאות.
4. ו' בסיון - חג השבועות.
5. ז' סיון - יום איסרו חג, בחוץ לארץ חל בו יום שני של שבועות.
6. ז' בסיון - על פי המסורת זהו גם יום מותו של דוד המלך.
7. י"ב סיון תשנ"א (1991) - החל "מבצע שלמה" להעלאת יהודי אתיופיה, מבצע בזק שבו תוך 33 שעות הועלו כ- 15,000 מבני הקהילה לארץ.
8. י"ט בסיון (27.6.1967) - הכנסת קבלה את חוק ירושלים המאפשר את החלת המשפט הישראלי על מזרח ירושלים.
9. כ"א בסיון תש"ח 1948 - לראשונה צה"ל נשבע אמונים למדינת ישראל.
10. ל' סיון תש"ו (29.6.1949) "השבת השחורה", יום מאסרם של מנהיגי הישוב והתנועה הציונית.

מזל החודש

תאומים, רמז לצמד משה רבינו ואהרון הכהן. על ידי משה נתנה התורה לישראל, ואהרון הצטיין באהבת האדם בהיותו אוהב שלום ורודף שלום. במדרש חז"ל רואים קשר בין מזל החודש תאומים לבין התורה שבכתב והתורה שבעל פה שניתנו בחג מתן תורה.

החודש בטבע - סוף האביב ותחילת הקיץ. עונת הקציר. תקופה שבה החקלאי זוכה לראות את תנובת השדה.

המקבילה הלועזית - החודשים מאי-יוני בלוח הגורגיאני.

דיני החג

עשרת הדברות - קריאה בתורה בבית הכנסת כזכר לנוהג שהיה קיים בבית המקדש.

מנהגי החג

תיקון ליל שבועות -בליל חג השבועות נוהגים להיות ערים כל הלילה ולעסוק בלימוד תורה. התיקון מכיל קטעים מן התורה הכתובה ומן התורה שבעל-פה .

אכילת מאכלי חלב -סועדים סעודה חלבית בשבועות שנאמר על התורה בשיר השירים: "נפת תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך" (שיר השירים ד', י"א). מכאן שהתורה נמשלה לחלב.

קישוט בית הכנסת והבית בירק -משום שחג השבועות הוא חג הקציר והבציר. ויש אומרים: מפני שז' באדר הוא יום לידתו של משה רבנו ולסוף שלושה חודשים (שאז חל חג השבועות) הושם בתיבה והועמד על שפת היאור, בירק קני הסוף.

קריאת מגילת רות -קוראים בבית הכנסת מתוך מגילת קלף כשרה את מגילת רות.

אקדמות -לפני קריאת התורה אומרים את הפיוט "אקדמות". - מי ישועות - בעדות צפון אפריקה נוהגים לשפוך מים איש על רעהו לכבוד התורה הנמשלת ל"מים חיים".

הפעלות

[חג שבועות – במרחב הפדגוגי, משרד החינוך](#)

[מתוך על סדר היום - אנחנו נשארים בארץ](#)

[חיה בתוכנו כאחת משלנו](#)

[האם רות המואבייה היא סינדרלה יהודייה](#)

[יש לי יום יום חג - פעילות סביב כרזה](#)

[מתוך על סדר היום - אמונה וקיום מצוות](#)

מאמרים

[מאמרים לחג השבועות](#)

חג שבועות ברשת

[חג שבועות – במרחב הפדגוגי, משרד החינוך](#)

באתר מערכי שיעור, סרטונים ופעילויות על החג, במגוון תחומי הדעת..

[חג שבועות - אתר גלים](#)

הסברים ותמונות על שמות החג: קציר, ביכורים, מתן תורה ושבועות וכן מספר פעילויות.

[חג שבועות - אתר רשת אמי"ת](#)

שמות החג, תפילות החג, סיפורים, מנהגים, מאכלים ושעשועים.

[שבועות - הספרייה הוירטואלית של מט"ח](#)

מאמרים, מידע וקישורים לאתרים העוסקים בחג השבועות.

[שבועות - אתר דעת](#)

מבחר מאמרים בנושא שבועות.

כתיבה: אורית חרמון, שרה כהן
עריכה: אורית חרמון